

Boekenservice

Recensies en signalementen

Hugo SONNEVILLE

Frans, Frankrijk, «francophonie»

Letteratura francese. A cura di Lionello SOZZI, con la collaborazione di Enrico DE GENNARO. – Milano, Garzanti, 1988, 19 x 12,5, XIII-190 p., ISBN 88-11-47503-1, L. 24.000. GUIDE BIBLIOGRAFICHE.

Het wekt verbazing dat er voor het geheel van de Franse literatuur maar liefst twee lopende bibliografieën verschijnen (Klapp en de jaarlijkse bibliografische aflevering van de *Revue d'Histoire littéraire de la France*) maar dat beknopte retrospectieve bibliografieën over het vakgebied (ten behoeve van studenten) zo moeilijk te vinden zijn. De uitstekende *Guide bibliographique des études littéraires* van Pierre Langlois en André Mareuil werd slechts tot halfweg de jaren zestig bijgewerkt en iets langer herdrukt (Parijs, 1970⁵). De in Italië uitgebrachte *guida bibliografica* vult dan ook een leemte aan.

Een ploeg Italiaanse specialisten, o.a. verschillende medewerkers van het tijdschrift *Studi Francesi*, stond in voor de selectieve gecommenterende bibliografie, die, eeuw per eeuw, de Franse literatuurgeschiedenis bestrijkt. De auteurs inventariseren de belangrijke syntheses en monografieën over de grote auteurs en vermelden tevens de gezaghebbende tekstuitgaven van het werk van de klassieken. Er zijn afzonderlijke hoofdstukken opgenomen i.v.m. de Franse taal, de Provençaalse letteren en de opkomst van de Franse literatuurhistorie. De standaardwerken over de geschiedenis van de Franse literatuur worden eveneens in een apart hoofdstuk belicht.

Ofschoon *Letteratura francese* op de eerste plaats voor een Italiaanstalig publiek bestemd is (van heel wat syntheses en monografieën wordt de Italiaanse vertaling vermeld), is de Milanese publicatie een betrouwbare wegwijzer in de Franse literaire bibliotheek.

Michel POUGEOISE. *Dictionnaire didactique de la langue française. Grammaire, linguistique, rhétorique, narratologie, expression & stylistique, avec la conjugaison des principaux verbes*. – Paris, Armand Colin (België: via Presses de Belgique, Wavre), 1996, 24 x 16, XI-443 p., gekart., ISBN 2-200-01431-0, BF 990.

Het naslagwerk is opgevat als een alfabetische vraagbaak voor de steeds terugkerende taalproblemen in het hedendaagse Frans. Voorts redigeerde de auteur een tweehonderdtal artikelen – meteen herkenbaar door het gebruik van metataal in de trefwoorden – waarin hij de niet gespecialiseerde lezer vertrouwd maakt met de belangrijkste begrippen van de algemene taalkunde, de klassieke retorica (incl. de in de antieke literatuur frequent toegepaste stijlfiguren), de hedendaagse stilistiek en de narratologie volgens het concept van A.J. Greimas.

Voor de modale gebruiker is het lexicon op de eerste plaats een nieuwe maar beperkte «*Dictionnaire des difficultés de la langue française*». Het naslagwerk vat de belangrijkste regels van de grammatica samen in enkele ruim opgevatte synthese-artikelen, reikt oplossingen aan voor specifieke

problemen i.v.m. de rectie van de werkwoorden en de spelling (de auteur baseert zich consequent op de wijzigingen die de Conseil Supérieur de la Langue française bekrachtigde en de wereld instuurde via het *Journal officiel de la République française* van 6 december 1990; cf. *Romaneske*, 16de jg., 1991, nr. 1, p. 7-18) en geeft incidenteel advies over het gebruik van barbarismen of recent gelanceerde Franse substituten.

M. VAN WILLIGEN-SINEMUS, J. FONDERIE. *Bouwstenen voor het begrijpen en vertalen van Franse teksten*. – Bussum, Coutinho (België: via EPO, Berchem), 1994, 22 x 15, 153 p., ISBN 90-6283-944-4, f 29,50 / BF 590.

M. VAN WILLIGEN-SINEMUS, M. RÖSELAERS, J. FONDERIE. *Meer bouwstenen voor het begrijpen en vertalen van Franse teksten*. – Ibid., 1996, 22 x 15, 291 p., ISBN 90-6283-013-7, f 39,50 / BF 790.

Bouwstenen en *Nieuwe bouwstenen* behandelen vaak voorkomende moeilijkheden bij het vertalen uit het Frans naar het Nederlands. De auteurs gaan uit van Franse voorbeeldzinnen, die ze grondig analyseren (geboden informatie, gevoelswaarde, eventuele toespelingen) alvorens ze in onze taal om te zetten. Door de handige indeling van de vertaalproblemen in herkenbare gevallen en categorieën (bijv. de diverse constructies met het voorzetsel *pour*, met het voegwoord *si*, de polysemie van het werkwoord *devoir* [*Bouwstenen*]; de vele betekenissen van *tant*, de diverse verleden en toekomstige tijden, gebiedende wijs, het weergeven van metaforen [*Meer bouwstenen*]), die dank zij de verdere indeling hun geheimen prijsgeven, krijgen studenten en autodidacten vat op de complexe materie. Ieder hoofdstuk wordt besloten door een samenvatting en aanvullende oefenzinnen. De gebruikers van beide publicaties leren omgaan met zulke gevarieerde technieken als de woordvolgorde omdraaien, zinsconstructies transponeren, idioom weergeven d.m.v. equivalent idioom, redundantie vermijden door de vertaling in te korten of te condenseren, onbedoelde retoriek neutraliseren door de vertaling af te zwakken, onduidelijke formules voorkomen door de geboden informatie discreet te expliciteren.

Beide boeken zijn op de eerste plaats bedoeld voor (toekomstige) vertalers en tolken. Daarenboven verdienen ze aanbeveling bij een breder publiek van taalliefhebbers die veel in het Frans gestelde informatie te verwerken krijgen en zich willen wapenen tegen besmetting door gallicismen...

Philippe THEUNISSEN, met medewerking van Jean-Pierre BEAUJOT. *Alpha. Le français vivant*. – Kapellen, Pelckmans, 1995, 24,5 x 17, 320 p., ISBN 90-289-2106-0, BF 695.

Het boek bevat *invuloefeningen* over de onderdelen van de grammatica, de basiswoordenschat (vijfduizend woorden) en het idioom waar grote groepen van eerstejaarsstudenten over struikelen. De grote verscheidenheid van stimuli zorgt voor variatie: behalve oefeningen waar de context moet volstaan om de leerling op het goede spoor te zetten, zijn er opdrachten waar indicaties gegeven worden onder de vorm van synoniemen, termen uit dezelfde woordfamilie, grammaticale afbakeningen, de eerste letters c.q. syllabe van het antwoord, lijsten van woorden waaronder een keuze dient gemaakt, e.d. In een deel van de oefeningen zijn verschillende opdrachten of instructies gecombineerd. Het geheel situeert zich op een vrij hoog niveau, waardoor dit oefenboek uitstekend geschikt is als aanloop tot hogere studies waarin het Frans een belangrijke component vormt. De correctiesleutel (Ph. Theunissen, met medewerking van J.-P. Beaujot. *Alpha. Le français vivant. Corrigés*. – Ibid., 1995, 29,5 x 21, 156 p., ISBN 90-289-2107-9, BF 595) zal vooral door autodidacten op prijs gesteld worden.

Philippe THEUNISSEN, m.m.v. J. Piet VERCKENS. *Zakelijk Frans. Taalhandelingen, woordenschat, grammatica.* – Kapellen, Pelckmans, 1996, 24,5 x 17, 232 p., ISBN 90-289-2238-5, BF 495.

Het leermiddel is een snelcursus die in zestig units een praktijkgericht vocabularium (algemeen en zakelijk taalgebruik) van tweeduizend woorden, honderd vijftig «actes de parole» en de basisspraak-kunst met oefenmateriaal aanreikt. De moeilijkheidsgraad van de aanbreng is laag gehouden om een zo ruim mogelijk publiek de kans te geven m.b.v. het boek de taal van onze zuiderburen te leren. De aanwijzingen voor de uitspraak zijn gegeven met een knap systeem van transliteraties op basis van de Nederlandse spelling. Door de thematische opbouw en de frequente inlassing van realistische dialogen (audiocassette afzonderlijk leverbaar tegen BF 1600; voorts is een handleiding verkrijgbaar, ISBN 90-289-2239-3, BF 695) zullen de gebruikers, incl. *faux débutants*, het motiverende gevoel hebben een levende taal te leren in een allesbehalve schoolse sfeer.

Frederik TACK, Josianne BOUTTERY. *Ça vous arrange?* – Kapellen, Pelckmans, 1996, 24,5 x 17, 216 p., ISBN 90-289-2013-7, BF 495.

Het leermiddelenaanbod van uitgeverij Pelckmans voor de hogere cyclus Kantoor-Verkoop (BSO) werd de laatste jaren aanzienlijk verruimd. Na het aanvullend leerboek *Je vous en prie* met extra leerstof voor de sterkere leerlingen van de tweede graad, verschijnt in hetzelfde fonds een leerboek voor het vijfde jaar BSO Kantoor-Verkoop, Verkoop-Etalage en voor de gelijklopende TSO-jaren. Het handboek, getiteld *Ça vous arrange*, bestaat uit vijf thematische dossiers (resp. kennismaken en introduceren, telefoneren, gesprekken in de winkel, bankzaken, elektrische [huishoud]apparaten) met lesmateriaal dat de vier vaardigheden inoefent, met de nadruk op het autonoom spreken en de nodige aandacht voor de correspondentie. De grote variatie (dialogen met luisteroefeningen, gebruiksklare *actes de parole*, rollenspellen, combinatie- en vertaalopdrachten, begrijpend lezen van heel diverse documenten, licht verteerbare dosissen grammatica, dictee, een chanson ter afronding van iedere unit) zal bij de leerlingen de animo op peil houden. De volledige set *Ça vous arrange* omvat voorts een handleiding (*Livre du professeur*, 1996, 29,5 x 21, 61 p., ISBN 90-289-2188-5, BF 295; hier vindt de leraar tevens de volledige uitgeschreven luisterteksten en een jaarplan) en een audiocassette (BF 1690).

Josianne BOUTTERY. *Communication multimédia.* – Kapellen, Pelckmans, 1996, 24,5 x 17, 144 p., ISBN 90-289-2187-7, BF 320.

Jongeren (derde graad BSO-TSO) die voor een job in de commerciële sector (kantoor, verkoop, bankwezen) kiezen, krijgen met dit gevarieerde leermiddel de knepen van de handelscorrespondentie onder de knie. Na een inleidend hoofdstuk over de regels die voor de opmaak en de redactie van alle zakenbrieven gelden, volgen zeven units over de correspondentie m.b.t. de courante transacties (offertes, bestellingen, verzendbericht, ontvangstmelding, eventuele klachten, aanmaning tot betalen, enz.). De assimilatie van de aangereikte technieken wordt bevorderd door de goed afgebakende alternatie van verwerkingsfase (nieuwe woordenschat, briefmodellen) en oefensessies (invul-, vertaal- en schrijfopdrachten). Elk hoofdstuk wordt besloten door een telefoongesprek als luistertekst (cassette, BF 950; volledig uitgeschreven teksten en correctiesleutel van de oefeningen in de *Livre du professeur*, 1996, 29,5 x 21, 53 p., ISBN 90-289-2213-X, BF 295).

Pierre BOULLE. *Le pont de la rivière Kwai*. Adapté par Dirk De Baere. – Lier, Van In, 1995, 20 x 13, 127 p., ISBN 90-306-2382-9, BF 252. ÉVENTAIL LECTURES.

en voorts werk van L.-C. MOYZISCH, P. CAUVIN en J. VERNE in dezelfde lectuurreeks.

De tweede wereldoorlog vormt de achtergrond van twee nieuwe boeken in de lectuurreeks. P. Boullés *Le pont de la rivière Kwai* werd aangepast aan het niveau van jonge lezers die drie jaar ASO achter de rug hebben. In *L'affaire Cicéron* (1950) door L.-C. MOYZISCH (Adapté par Jean-Pierre Vandenberghe. – *Ibid.*, 1996, 168 p., ISBN 90-306-2442-6, BF 390) kunnen leerlingen vanaf het eerste trimester van het vierde jaar de peripetieën volgen van een waar gebeurde spionageaffaire in de Turkse hoofdstad rond de mysterieuze Cicéron, die als kamerdienaar van de Britse ambassadeur geregeld de kans zag om geheime documenten voor de Duitsers te fotograferen. De *easy reader* is gebaseerd op een niet nader genoemde vertaling (wellicht door Suzanne Belly. Paris, Julliard, 1950 / Fayard, 1953) van het relaas door L.-C. Moyzisch, een lagere Duitse officier die in de affaire als tussenpersoon optrad.

In *Huit jours en été* (Adapté par Jean-Pierre Vandenberghe. – *Ibid.*, 1996, 174 p., ISBN 90-306-2395-0, BF 371) brengt Patrick Cauvin het verhaal (originele Franse uitgave: 1979) van een lauwe echtgenoot die, tijdens een solitaire missie voor familie zaken, in India de verblindend mooie Sanandra ontmoet en door haar de grote gevoelens herontdekt alvorens hij tot de bevinding komt dat de exotische schone op het politieke vlak actief is.

Terwijl de Éventail lectuurreeks al meer dan vijftig titels rijk is, verschijnt een eerste deel in een nieuwe parallelle reeks, ten behoeve van het technisch onderwijs. De eerste titel, waarvan al een vereenvoudigde versie verscheen in de oorspronkelijke collectie voor het ASO (cf. *Romaneske*, 20ste jg., 1995, nr. 3, p. 53-54), is de steady seller *Le tour du monde en 80 jours* door Jules VERNE (Adapté par Dirk De Baere. – *Ibid.*, 1996, 112 p., ISBN 90-306-2398-5, BF 221. ÉVENTAIL LECTURES TSO) voor leerlingen vanaf het tweede jaar.

La vengeance noire. Nouvelles africaines. Présentées et annotées par Luc Van Kerchove. – Kapellen, Pelckmans, 1995, 22 x 15, 87 p., ISBN 90-289-1618-0, BF 195. LA JOIE DE LIRE.

Koen DRIESSENS, Paul GORIS [vertaling]. *Allahou Akbar: Le drame algérien*. – *Ibid.*, 1996, 22 x 15, 48 p., ISBN 90-289-2201-6, BF 110. LA JOIE DE LIRE.

De zes recente nouvelles (originele versie) in *La vengeance noire* zijn het werk van evenzoveel Franstalige auteurs uit verschillende landen van zwart Afrika. Gedreven door sterke impulsen zoals libido, wraakzucht, moederliefde of gemotiveerd door idealisme en lotsverbondenheid met de noodlijdende bevolking, gaan de protagonisten een strijd aan die hun uiteindelijke noodlottig wordt. De tegenkanting komt uit verschillende hoeken: voorvaderlijke taboes, bureaucratie, jaloersheid, machtswellust. Wegens de behandelde thematiek en de rijke woordenschat (die voor de magische en/of beklemmende sfeer zorgt) kunnen leerlingen vanaf de derde graad «joie de lire» beleven in de horizonverruimende tekstverzameling.

Allahou Akbar verscheen oorspronkelijk in het Nederlands in de overbekende reeks «Vlaamse Filmpjes» (Averbode, 1995). Het verhaal laat jongere lezers (tweede graad) aanvoelen waarom de vriendschap bekoelt tussen twee Algerijnse tienerjongens, van wie de ouders een verschillende opinie hebben over het FIS, en brengt het relaas van de terreur die om zich heen grijpt tot één van de vaders het voor bekeken houdt en met zijn gezin naar Frankrijk vlucht. Achter in het boek is informatie toegevoegd over het land, de islam en het Islamitisch Heilsfront.

Beide met zwart-wit foto's geïllustreerde boeken verstrekken woorduitleg in de voetnoten en bevatten vragenlijsten voor het toetsen van het tekstbegrip.

Italiaans

Françoise ETIENNE. *Dizionario dei modi di dire francese-italiano / italiano-francese. Dictionnaire des expressions courantes français-italien / italien-français. Le espressioni idiomatiche, colloquiali e gergali della lingua parlata / Les expressions idiomatiques, familières et argotiques de la langue parlée.* – Milano, Ulrico Hoepli, 1991, 25 x 18, X-260 p., geb., ISBN 88-203-1930-6, L. 41.000.

Voor *Italiaans idioom van A tot Z* door L.S. Luijs-Pizzolante (Bussum, 1995; cf. *Romaneske*, 20ste jg., 1995, nr. 3, p. 30-33) verscheen, waren we in ons taalgebied aangewezen op anderstalige vertalende lexicons van het Italiaans taaleigen. F. Etiennes *Dizionario dei modi di dire* bevat een ruim corpus zegswijzen en spreekwoorden, dat door de tweeledigheid van het werk zowel via het Frans als het Italiaans ontsloten kan worden. Het aanbod informele items (duidelijk aangegeven m.b.v. afkortingen) is beperkt zodat het geselecteerde taalmateriaal goed overeenstemt met het idioom van de standaardtaal. Zonder een «entreprise de grande envergure / una opera di ampio respiro» te zijn, is de Milanese publicatie voor romanisten die Frans en Italiaans studeren, een representatief naslagwerk en een uitstekend leermiddel om de courante uitdrukkingen van beide talen tegelijk onder de knie te krijgen met een verminderd risico ze door elkaar te haspelen.

Rufin Jean PRATELLI, Paolo PAGANO, Giovanni ZIELLA. *Bilingue 2000. Lexique thématique de l'italien contemporain / Lessico tematico del francese contemporaneo.* – Paris, Ellipses / Édition Marketing, 1996, 24 x 16,5, 260 p., ISBN 2-7298-4653-0, FF 130.

Bilingue 2000 bundelt een enorm corpus, ruim zeventienduizend Italiaanse termen, woordverbindingen en zelfs hele zinnen, die men geregeld in de media hoort en leest. De presentatie gebeurt in twee kolommen, links de Italiaanse items, rechts de cursief gedrukte Franse equivalenten. Het lexicon bestaat uit vier grote delen, resp. de maatschappij, de politiek, het economisch leven en het milieu, die op hun beurt onderverdeeld zijn. Door de sterke gerichtheid op de actualiteit zal men in het nieuwe boek weinig algemene woordenschat aantreffen, zo zijn er bijv. helemaal geen rubrieken over keukengerie, het openbaar vervoer, kleding, meubilair, de post, e.d. Wat aan de orde komt, zijn thema's die geregeld de pers halen: wetenschappelijke domeinen (zoals chirurgie en ruimtevaart), familiale en relationele problemen, de derde leeftijd, de ongemakken van de stad, ziekten en handicaps, immigratie, politieke vluchtelingen, drugshandel, daklozen, abnormaal seksueel gedrag, corruptie, podiumkunsten, doping, het perswezen zelf, aids, drankmisbruik, kiesstelsels, betogingen, (smeer)geld en politiek, internationale betrekkingen, terrorisme, de gevaren van kernenergie, computervirussen, arbeidsverhoudingen en ontslagen, devaluatie, diverse aspecten van het bedrijfsleven, enz. De aangehaalde onderwerpen zijn slechts een kleine greep uit de talrijke rubrieken van *Bilingue 2000*. Door de hierboven beschreven selectie van het lexicon, vormt het boek een uitstekende aanvulling op algemene vocabulaires ten behoeve van italianisten die al een behoorlijk niveau bereikt hebben.

Spaans

Gabriel VINCENT. *Pièges et difficultés de l'espagnol.* – Paris, Bordas (België: via Presses de Belgique, Wavre), 1996, 21 x 13,5, 127 p., ISBN 2-04-028263-7, FF 50 / BF 333. BORDAS LANGUES.

Het leermiddel wapent leerlingen, studenten en autodidacten die Spaans leren tegen de klassieke valstrikken in de taal van Cervantes. Het werk is opgebouwd als een naslagwerk met honderd en tien artikelen van ieder één bladzijde over evenzoveel moeilijkheden, vaak «fórmulas confundibles».

De alfabetisch geordende trefwoorden zijn systematisch in het Spaans geformuleerd. *A / en, acabar de / con / por* en *acordarse / recordar* openen de rij; naar het einde toe vinden we de ingangen *ser construido / estar construido, ser estudiante / estar en la universidad, si / sí* en *tener que / haber de*. Ieder artikel wordt ingeleid door voorbeeldzinnen en besloten door een korte oefening (correctiesleutel achter in het boek, p. 115-123, net voor het alfabetisch register), die met het centrale gedeelte, het in het Frans gestelde exposé, moeiteloos op te lossen is.

Manuel DEL CERRO APARICIO. *L'Espagnol utile*. – Paris, Didier (België: via Didier Hatier, Bruxelles), 1995, 19 x 13, 224 p., ISBN 2-278-04362-5, BF 375.

L'Espagnol utile reikt praktisch bruikbare formules voor de conversatie aan in meer dan honderd rubrieken voor evenveel gesprekssituaties. De scherpe indeling van het vademecum en de overzichtelijke inhoudsopgave (inhoudstafel, registers) maken het mogelijk om snel de communicatieve functie te vinden die men nodig heeft (kennismaken, zich verontschuldigen, klachten uiten, aandringen, waarschuwen, geruststellen, zijn ongenoegen uiten, enz.; daarenboven scharnierpassages in toespraken, strategieën om in een lastig gesprek bedenkijd los te peuten en andere tactische zetten). Geregeld zijn omrande rubrieken ingelast die de gebruiker informeren over verschillen in omgangsvormen aan de overzijde van de Pyreneeën.

Een behoorlijk deel van het gebundelde taalmateriaal wordt toegepast in vijftig dialogen, waarin de specifieke formules uit het eigenlijke repertorium in vetjes gedrukt zijn. De dialogen zijn ingesproken op de bijbehorende cassette (in tegenstelling tot het boek, niet afzonderlijk verkrijgbaar; de set boek plus cassette kost 885 BF). Het boek bevat daarenboven een korte praktijkgericht inleiding tot de handelscorrespondentie en een reeks nuttige adressen (ambassades, toeristische informatiecentra, culturele verenigingen, onderwijsinstellingen en instanties die cursussen Spaans inrichten, e.d.). Het adres van de Spaanse Toeristische Dienst te Brussel (p. 222, *in fine*) is inmiddels veranderd: lees *Avenue des Arts 21, 1000 Bruxelles, tél. (02) 280 19 26*.

Catherine DELAMARRE-SALLARD. *Civilisation espagnole & latino-américaine*. Premier cycle universitaire. – Rosny-sous-Bois, Bréal, 1994, 24 x 18, 303 p, ISBN 2-85394-739-4, FF 149.

Het boek vat de aardrijkskundige gegevens, de politieke geschiedenis, de sociale en economische evolutie en de cultuurhistorie van Spanje en Spaans-Amerika samen. Het werk is volledig in het Spaans gesteld, met uitzondering van enkele inleidende passages. De doorgaans heldere en overzichtelijke uiteenzetting (de tableaux m.b.t. de diverse Latijns-Amerikaanse staten zijn heel verdienstelijk) en de opname van diverse tabellen zullen de appreciatie wegdragen van studenten die over de materie examens moeten afleggen aan Franse universiteiten en hogescholen. Het omvattende vademecum, dat uitvoerig de actualiteit en de hedendaagse kunst (incl. film) bespreekt, is soms nogal gedrongen en beperkt zich in verschillende passages, vnl. over letterkunde en muziek, tot een pure opsomming van namen en titels. Het boek omvat voorts kaartmateriaal en enkele tientallen literaire teksten en tijdschriftartikelen die de synthese ondersteunen.

Michel BÉNABEN. *Lexique français-espagnol des clichés de presse et expressions du quotidien*. D'après une liste de base établie en français par Mme Marie Laure Chable. – Paris, Ellipses Édition Marketing, 1996, 24 x 16, 126 p., ISBN 2-7298-4666-2, FF 70.

Het alfabetisch lexicon geeft het Spaanse equivalent van ongeveer achtduizend in de Franse berichtgeving vaak gebruikte termen en uitdrukkingen. Het corpus bevat derhalve een schat aan termen i.v.m. de actualiteit en het politieke gebeuren (o.a. *abri antiatómico* refugio antiatómico, *alerte à la bombe* alarma / amenaza de bomba, *course à l'armement* carrera de armamentos / carrera armamentista, *avion renifleur* avión sabueso, *la bande de Gaza* la franja de Gaza, *les Khmers rouges* los jemereros rojos,

rendre l'antenne devolver la conexión, *aménagement du temps de travail* regulación de jornada) en honderden woorden m.b.t. zulke uiteenlopende sectoren als de administratie, de economie, het recht, de sport, de gezondheidszorg, de media, de kunst en cultuur. Het geheel omvat voorts een hele rits courante uitdrukkingen uit de dagdagelijkse omgangstaal, zoals *affection cardiaque* dolencia cardíaca, *accès interdit* paso prohibido, *dormir à la belle étoile* dormir a cielo raso / al sereno, *le tampon de la poste* matasellos. In het bijeengebrachte corpus bevinden zich talrijke recente woordverbindingen (*autoroutes de l'information* autopistas de la información, *blanchiment d'argent* blanqueo / lavado de dinero, *effet de serre* efecto invernadero). Het lexicon, dat een waardevolle aanvulling vormt op de courante vertaal- en verklarende woordenboeken, verdient aanbeveling als werkinstrument voor filologen en vertalers-tolken en als leermiddel voor gevorderde studenten.

Joaquín MASOLIVER. *Gente*. – Stuttgart, Ernst Klett, 1983 (herdruk 1993), 21 x 14,5, 95 p., ISBN 3-12-526880-X, DM 20,90. COSAS DE LA VIDA, 1.

Carmen B.G. MILNE. *Espejo de España*. – *Ibid.*, 1986, 21 x 14,5, 105 p., ISBN 3-12-526890-7, DM 20,90. COSAS DE LA VIDA, 2.

Till SCHREIBER. *Regiones, gastronomía, juventud*. – *Ibid.*, 1984 (herdruk 1995), 21 x 14,5, 97 p., ISBN 3-12-526910-5, DM 20,90. COSAS DE LA VIDA, 3

Joaquín MASOLIVER, Bärbel VALL. *Encuentros*. – *Ibid.*, 1988 (herdruk 1994), 21 x 14,5, 111 p., ISBN 3-12-526940-7, DM 20,90. COSAS DE LA VIDA, 4.

Joaquín MASOLIVER, Bärbel VALL. *Lecturas*. – *Ibid.*, 1995, 21 x 14,5, 88 p., ISBN 3-12-526980-6, DM 20,80. COSAS DE LA VIDA, 5.

De uitgever typeert de reeks «Cosas de la vida» als een verzameling «aktuelle Texte und Übungen». De vijf delen uit de reeks bevatten allerhande documenten, meestal uit Spanje maar soms ook uit Spaans-Amerika, gevolgd door woordverklaring en gevarieerd oefenmateriaal (zoals begripsvragen, lexicale oefeningen, revisie van spraakkunstitems, vertalingen Duits-Spaans, geleide conversaties, thema's voor discussies in de laatste delen).

De vijftien teksten (getuigenissen, korte verhalen, cursiefjes, reflecties over maatschappelijke onderwerpen) uit het eerste deel, *Gente*, vormen een cocktail die leerlingen van diverse leeftijdscategorieën, incl. volwassenen in avondleergangen, kan boeien. *Espejo de España*, deel twee van de reeks, is opgebouwd rond een vijftigtal als facsimile's weergegeven kranten- en tijdschriftartikelen. Wanneer men de enkele verouderde teksten (bijv. over de «nieuwe» mode of over de Concorde) buiten beschouwing laat, blijven er nog genoeg documenten over die door de tijd heen blijven aanspreken (vooral de teksten over zelden in leermiddelen behandelde onderwerpen zoals kansspelen, gebedsgenezers en het gevangeniswezen). Het derde deel, getiteld *Regiones, Gastronomía, Juventud*, is als «landeskundlich» tableau (negentien teksten) het meest homogene boekje uit de reeks. De ruim twintig teksten (waarvan de helft met een literair label) uit deel vier, *Encuentros*, brengen mensen ten tonele op cruciale momenten van hun leven. De veertien langere teksten in het laatste deel, *Lecturas*, vormen een culturele en letterkundige verkenning met een beperkte reeks oefeningen.

José Alberto MIRANDA. *Usos coloquiales del español*. – Salamanca, Publicaciones del Colegio de España, 1992, 18,5 x 13,5, 166 p., ISBN 84-86408-26-1, Ptas. 750. PROBLEMAS FUNDAMENTALES DEL ESPAÑOL, 6.

De synthese over de Spaanse spreektaal wordt ingeleid door een kritische reflectie over het reeds gevoerde onderzoek naar de fundamentele eigenschappen van «lenguaje coloquial», overzicht dat de

auteur met eigen inzichten aanvult. De studie is vooral beschrijvend (met de ondersteuning van concrete voorbeelden) en praktijkgericht. Ze bestudeert fonologische verschijnselen (zoals wijzigingen van articulatieplaats, contracties, yeísmo, hypercorrectie) en inventariseert een hele reeks courante, bruikbare termen en uitdrukkingen die onmisbaar zijn voor een levendige en natuurlijke communicatie. Het verzamelde corpus omvat taalmateriaal voor diverse gespreksituaties en behoeften (begroeten, kennismaken, afscheid nemen, danken, condoleren, uitdrukking geven aan zijn onverschilligheid, berusting, verveling, e.d.) en vermeldt de gevoelswaarde en het niveau van de met omzichtigheid te gebruiken items. Het boek behandelt verschillende aspecten die weinig aan bod komen in grammatica's en leermiddelen: stopwoorden, formules om de aandacht van de gesprekspartner aan te scherpen, diverse aanspreekvormen m.i.v. scheldwoorden en troetelnaampjes, beledigende uitlatingen over derden, tussenwerpsels. Het overzicht wordt aangevuld met dertig bladzijden oefenmateriaal (analyse-opdrachten en actieve communicatie) en besloten door de correctiesleutel van dit luik en een literatuuropgave.

In dezelfde reeks verscheen een studie die María Ángeles SASTRO RUANO aan *El indicativo* (1995, 18,5 x 13,5, 161 p., ISBN 84-86408-52-0, Ptas. 850. PROBLEMAS FUNDAMENTALES DEL ESPAÑOL, 8) wijdde.

Vergelijken en genieten

Pierre BRUNEL, Claude PICHOS, André-Michel ROUSSEAU. *Qu'est-ce que la littérature comparée?* Deuxième édition. – Paris, Armand Colin (België: via Presses de Belgique, Wavre), 1996, 24 x 16, 172 p., ISBN 2-200-21729-3, BF 726. COLLECTION U, 287.

In de negentiende eeuw ontstond de vergelijkende literatuurwetenschap als een zelfstandige discipline binnen het literatuuronderzoek. Wegens wisselingen in het intellectueel klimaat (romantiek, positivisme, marxisme, structuralisme, enz.) en mede door verschuivingen in de aandachts- en aanknopingspunten (o.a. *Geistesgeschichte*, vormstudie, invloed van literaire vertalingen) werd het *comparatisme* een heel ruim vakgebied met wollige contouren, waarbij de traditionele sociologisch en (ideeën)historisch gerichte aanpak van de Franse school nog maar weinig raakpunten had met de formalistische *approach* van de Amerikaanse onderzoekscentra.

De publicatiestroom die na de laatste wereldoorlog op gang kwam en in de jaren zestig en zeventig overmatig aanzwol, kon het besef niet tegenhouden dat het *comparatisme* een crisis doormaakte (Etiemble publiceerde het schampere essay *Comparaison n'est pas raison, la crise de la littérature comparée*, Parijs 1963, in de periode dat dit besef nog groeide). Tegen deze achtergrond werkten C. Pichois en A.-M. Rousseau aan een nieuwe synthese, *La littérature comparée*, die in 1967 verscheen in de succesvolle «Collection U2». Dit werk plaatste het Franse *comparatisme* op het internationale spoor (met o.a. een ruimere aandacht voor de algemene literatuurwetenschap) zonder afbreuk te doen aan de Europese componenten (cf. *supra*). In de overvloedige bibliografie (zevenentwintig bladzijden) hebben duizenden Franse studenten methodologische informatie gevonden voor hun verhandeling.

In de herwerkte editie van 1983, die de bescheidener titel *Qu'est-ce que la littérature comparée?* meekreeg, integreerde een nieuwe co-auteur de in anderhalf decennium geogoste inzichten, schrapte hij minder ter zake doende passages en actualiseerde hij de bibliografie. Wie in de precieze verschillen tussen het werk van 1967 en de revisie van 1983 geïnteresseerd is, vindt een gedetailleerde opsomming in de boekbespreking van Jacques Body in de *Revue de littérature comparée* LIX, 1985, nr. 4, p. 443-445. De vorig jaar in dezelfde reeks verschenen editie van het werk is een ongewijzigde heruitgave van de tekst van 1983 met enkele zeldzame wijzigingen en aanvullingen in de literatuurlijst. De nieuwe uitgave roept toch één bedenking op: in dertig jaar hebben de samenstellers ruim de tijd gehad om een naamregister in te lassen; in een overzichtswerk van dit soort zullen heel wat gebruikers het ontbreken van zo'n index als een leemte ervaren.

Nick YAPP, Michel SYRETT. *Dat zijn nou typisch Fransen*. Vertaling: Agnès Michot. – Leiden, Krikke, 1995, 18 x 11, 63 p., ISBN 90-5641-002-4, f 8,95.

Drew LAUNAY. *Dat zijn nou typisch Spanjaarden*. Vertaling: Marijke Bootsma. – *Ibid.*, 1995, 18 x 11, 64 p., ISBN 90-5641-003-2, f 8,95.

De serie «Dat zijn nou typisch...» doorgrondt met een scherpe blik (toeristische) landen en hun bewoners. Met een milde ironie, die aan het oeuvre van Bomans herinnert, en met een ontwapenende verbaasde afstandelijkheid, die Montesquieu's *Lettres Persanes* al heerlijk kruigde, belichten de auteurs zulke uiteenlopende aspecten als normen en waarden, omgangsvormen, de houding tegenover seks, eet- en drinkgewoonten, het werkzame c.q. falende ecologisch bewustzijn, het rijgedrag, de behuizing, het impact van de godsdienst, de verhouding burger-overheid, de sanctionering van misdadig gedrag, de praatvaardigheid c.q. de terughoudendheid van Jan Modaal, de vrijetijdsbesteding, e.d. De soms razendsnelle afwisseling van ernst en luim, van analyse en anekdoten, komt de onbevangenheid ten goede: diepgewortelde taboes worden niet weggemoffeld.

De typering die de auteurs ten beste geven, zijn doorgaans raak. Dit blijkt overduidelijk wanneer men *Dat zijn nou typisch Belgen* (door Antony MASON, vertaling Enno van der Eerden. – *Ibid.*, 1995, 18 x 11, 64 p., ISBN 90-5641-011-3, f 8,95) doorneemt: al na enkele paragrafen heeft de zelfherkenning een onweerstaanbaar effect op de lachspieren.

Het eerste deeltje uit de reeks is een onontbeerlijke aanvulling voor wie een Europees panorama met scherpe contrasten aan zijn voeten wenst te zien. Antony MIALL toont in *Dat zijn nou typisch Engelsen* (vertaling Enno van der Eerden; overige gegevens, cf. *supra*, behalve: 63 p., ISBN 90-5641-001-6) dat de Britten nog niet wezenlijk veranderd zijn sedert Pierre Daninos zijn *Carnets du Major Thompson* afvuurde.

Christian DEGLAS. *Le goût de la bière belge*. – Braine-l'Alleud, J.-M. Collet, 1996, 23 x 14, 278 p., ISBN 2-87367-042-8, BF 795.

Het Belgisch bierlandschap evolueert voortdurend. De gedetailleerde momentopnames die het Britse CAMRA (cf. *Romaneske*, 18de jg., 1993, nr. 4, p. 72-73) en *beer hunter* Michael Jackson (cf. *Romaneske*, 20ste jg., 1995, nr. 4, p. 61) vastlegden, zijn, hoe waardevol ook, al ten dele verouderd. Journalist Christian Deglas brengt, in samenwerking met professor Guy Derdelinckx, die aan de KUL het college bierbrouwerij doceert, een nieuw geïllustreerd overzicht van de genoegens die brouwend België te bieden heeft. De inleidende hoofdstukken maken de lezer vertrouwd met de geheimen van de smaak van het bier (incl. de degustatietechnieken en de waarderingsaspecten om deze geheimen aan het specifieke glas te ontfutselen) en met de lange geschiedenis van het brouwersvak. De hoofdbrok van het boek bestaat uit een overzicht van de trappistenbieren, de representatieve onder de alsmaar talrijker wordende abdijbieren en de belangrijke onder de overige ambachtelijke bieren. De populaire pilsbieren en de bieren van spontane gisting (vnl. geuze en de op basis van lambiek vervaardigde fruitbieren) komen in het boek niet aan de orde.

De voorstelling van de nobele brouwsels volgt, zoals hierboven gezegd, de traditionele indeling, die de trappistenbieren (van de vijf Belgische brouwende gemeenschappen plus het uit Nederland afkomstige gamma bieren van de abdij Koningshoeven) duidelijk onderscheidt van de niet uit kloosters afkomstige abdijbieren, die naargelang van het geval een nauwijsbare, een vage of soms helemaal geen monastieke oorsprong hebben. Het overzicht van de abdijbieren is selectief omdat identieke producten soms onder verschillende labels gecommercialiseerd worden. De auteur gaat derhalve voorbij aan de later toegevoegde «etiketbieren». Ofschoon de reeks ambachtelijke bieren indruk maakt door haar uitgebreidheid, vertegenwoordigen de honderd negentig in het boek gepresenteerde merken maar een ruime greep uit het actuele aanbod. De opmars van de witbieren lijkt nog niet gestopt; intussen worden originele bieren, zoals honingbier, op de markt gebracht. Het boek situeert de oorsprong, preciseerd de samenstelling en de sterkte (vaak ook het bedwelmend vermogen) van ieder besproken

bier en geeft er een professionele smaakappreciatie van, bijwijlen aangevuld met informatie over de verteerbaarheid van het product. Het gebruik van een bloemrijke taal sluit niet uit dat vlakke brouwsels met weinig karakter op een discrete manier als dusdanig getypeerd worden. Voor zo goed als alle merken is illustratiemateriaal (in kleur) toegevoegd: het etiket of de fles met etiket, een fonkelend glas dat de kleur, het parelen en de schuimkraag van het met deskundigheid geschonken bier tot zijn recht laat komen.

Een omvattende alfabetische lijst van de Belgische brouwerijen met hun producten (deze lijst fungeert meteen als register met verwijzing naar de vindplaats in de publicatie), een verklarende woordenlijst, een beknopte literatuurlijst en een reeks definities en objectieve criteria m.b.t. de «sensorische evaluatie» van het bier besluiten het tot ontdekkingen uitnodigende boek. Tegelijk met de originele Franse versie verscheen een Nederlandse uitgave van het boek: C. DEGLAS, *De smaak van Belgisch Bier*. Vertaling door N. Legiest – *Ibid.*, 1996, 23 x 14, 280 p., ISBN 2-87367-048-7, BF 795.